

PROSUMENT ZBIOROWY W BUDYNKU WIELOLOKALOWYM

Spis treści

1. PODSTAWOWE INFORMACJE	4
1.1. Prosumenci w Polsce	4
1.2. Zasady rozliczeń zewnętrznych	4
1.3. Pozostałe zasady dla prosumenta zbiorowego OZE	5
1.4. Wskazówki dotyczące inwestycji	5
2. PROSUMENT ZBIOROWY KROK PO KROKU	6
2.1. Plan miejscowy/warunki zabudowy	6
2.2. Ogólna analiza wykonalności	6
2.3. Uzyskanie formalnej zgody	6
2.4. Szczegółowa analiza wykonalności	7
2.5. Umowa o współpracy pomiędzy prosumentami	7
2.6. Wniosek o wydanie warunków przyłączenia do sieci	8
2.7. Decyzja środowiskowa	8
2.8. Umowa o przyłączenie do sieci	8
2.9. Pozwolenie na budowę	8
2.10. Zakup i montaż instalacji	9
2.11. Przyłączenie przez OSD instalacji	9
2.12. Zmiana umowy ze sprzedawcą i zawarcie umowy sprzedaży na potrzeby własne instalacji	9
3. PYTANIA I ODPOWIEDZI	10

1. PODSTAWOWE INFORMACJE

1.1. PROSUMENCI W POLSCE

Prosument indywidualny	Prosument zbiorowy	Prosument wirtualny
⇒ instalacja OZE podłączona jest do instalacji elektrycznej w miejscu zużycia energii elektrycznej ⇒ prosumentowi przypisywana jest cała energia wytworzona w instalacji ⇒ wartość wprowadzonej do sieci energii jest rejestrowana i rozliczana w ciągu 12 miesięcy w rachunkach za zakup energii elektrycznej ⇒ energia wytworzona i skonsumowana w ciągu tej samej godziny stanowi autokonsumpcję i nie jest obciążona kosztami zakupu energii ani opłatami dystrybucyjnymi ⇒ możliwy duży wpływ grupy prosumentów na sieć zewnętrzną (ryzyko wyłączenia instalacji w szczycie)	⇒ instalacja OZE podłączona jest do sieci dystrybucyjnej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji budynku wielolokalowego w której prosument zużywa energię elektryczną. ⇒ prosumentowi przypisywana jest energia wytworzona w instalacji wedle udziału ⇒ wartość wprowadzonej do sieci energii jest rejestrowana i rozliczana w ciągu 12 miesięcy w rachunkach za zakup energii elektrycznej ⇒ energia wytworzona i skonsumowana w ciągu tej samej godziny stanowi autokonsumpcję i nie jest obciążona kosztami zakupu energii ani opłatami dystrybucyjnymi ⇒ istnienie wielu użytkowników o zróżnicowanym godzinowo poziomie poboru energii w ramach sieci wewnętrznej wpływa w mniejszym stopniu na sieć zewnętrzną	⇒ instalacja OZE nie jest podłączona do instalacji elektrycznej w miejscu zużycia energii elektrycznej ani do wewnętrznej instalacji budynku wielolokalowego ⇒ prosumentowi przypisywana jest energia wytworzona w instalacji wedle udziału ⇒ wartość wprowadzonej do sieci energii jest rejestrowana i rozliczana w ciągu 12 miesięcy w rachunkach za zakup energii elektrycznej ⇒ autokonsumpcja nie jest wyliczana ⇒ możliwy duży wpływ grupy prosumentów na sieć zewnętrzną (ryzyko wyłączenia instalacji w szczycie)

1.2. ZASADY ROZLICZEŃ ZEWNĘTRZNYCH

Rozliczenia prowadzone są na podstawie ilości energii sumarycznie zbilansowanej w każdej godzinie (za energię pobraną lub wprowadzoną nie uznaje się energii wymienionej w krótszym czasie).

Od 1 lipca 2022 r. do 30 czerwca 2024 r., wartość energii elektrycznej wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej dla każdego miesiąca kalendarzowego wyznaczana jest na podstawie rynkowej miesięcznej ceny energii elektrycznej.

Od 1 lipca 2024 r., wartość energii elektrycznej wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej dla każdej godziny dnia każdego miesiąca kalendarzowego wyznaczana będzie na podstawie rynkowej ceny energii elektrycznej.

Uprawnienie do rozliczenia powstaje od daty wytworzenia energii elektrycznej z OZE po raz pierwszy i wprowadzenia jej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej i trwa przez okres kolejnych 15 lat.

W przypadku podmiotu posiadającego jednocześnie więcej niż jeden status prosumenta, w pierwszej kolejności jest rozliczana energia elektryczna prosumenta, następnie prosumenta zbiorowego, a na końcu prosumenta wirtualnego energii odnawialnej.

1.3. POZOSTAŁE ZASADY DLA PROSUMENTA ZBIOROWEGO OZE

Pozostałe zasady obowiązujące prosumenta zbiorowego:

- ⇒ Jest odbiorcą końcowym wytwarzającym energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii na własne potrzeby.
- ⇒ Może przypisać do jednego punktu poboru energii elektrycznej, moc zainstalowaną elektryczną instalacji OZE, która nie przekracza mocy umownej ustalonej dla tego punktu poboru energii, ale nie większą niż 50 kW.
- ⇒ Działalność gospodarcza polegająca na wytwarzaniu energii elektrycznej z OZE w instalacjach o mocy nie większej niż 1 MW (oraz wyłącznie z biogazu rolniczego, w tym w kogeneracji, a także wyłącznie z biopłynów) nie wymaga uzyskania koncesji. Dla małych instalacji OZE (powyżej 50 kW do 1 MW mocy zainstalowanej) pozostaje wymóg wpisu do rejestru MIOZE prowadzonego przez Prezesa URE.
- ⇒ Mikroinstalacja lub mała instalacja wykorzystywana przez prosumenta zbiorowego energii odnawialnej nie stanowią części składowej budynku wielolokalowego.

W przypadku konsumentów w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny w zakresie nieuregulowanym „ustawą o odnawialnych źródłach energii” stosuje się przepisy w zakresie o ochronie praw odbiorcy końcowego oraz przepisy dotyczące ochrony konsumenta.

1.4. WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE INWESTYCJI

Przy planowaniu inwestycji warto rozważyć także inne kwestie, w tym:

- ⇒ Instalacje OZE to nie tylko fotowoltaika działająca najlepiej latem i w środku dnia. Ze względu na brak możliwości uzyskiwania z niej energii zawsze gdy tego potrzeba oraz uniknięcia opłat dystrybucyjnych zmiennych warto, jeśli to tylko możliwe, uzupełnić swoje portfolio o instalacje opierające się o inne OZE. Mogą to być na przykład turbiny wiatrowe jak i sterowalne biogazownie, czy magazyny energii przesuwające zużycie energii w czasie.

Wybrane argumenty przemawiające za tym żeby stać się prosumentem zbiorowym to:

- ⇒ ograniczenie ilości barier do korzystania z OZE dla gospodarstw domowych w budynkach wielolokalowych.
- ⇒ korzyści wynikające z działania prosumentów razem (nawet jeśli możliwe jest przez nich indywidualne postawienie instalacji) pozwalające obniżyć koszty inwestycyjne oraz utrzymania instalacji.
- ⇒ obniżenie kosztów energii elektrycznej poprzez częściowe wykorzystanie autokonsumpcji energii elektrycznej z instalacji OZE pomimo rosnących cen sprzedaży energii elektrycznej

2. PROSUMENT ZBIOROWY KROK PO KROKU

2.1. PLAN MIEJSCOWY/WARUNKI ZABUDOWY

Sprawdzenie, czy obowiązujący na danym terenie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego pozwala na lokalizację instalacji OZE na danym terenie lub złożenie wniosku o wydanie decyzji WZ dla instalacji OZE, w przypadku braku takiego planu oraz braku decyzji, która by na to zezwalała.

2.2. OGÓLNA ANALIZA WYKONALNOŚCI

Przeprowadzenie **ogólnej analizy wykonalności** wdrożenia prosumenta zbiorowego w danym budynku wielorodzinnym wymaga w szczególności wzięcia pod uwagę kilku poniższych czynników:

- 1) zapotrzebowanie energetyczne części wspólnych budynku i poszczególnych lokali (odbiorca w części wspólnej również może zostać prosumentem zbiorowym);
- 2) powierzchnię dachu lub innych miejsc nieruchomości wspólnej, na której może zostać zamontowana instalacja fotowoltaiczna (lub inna instalacja OZE), oraz wynikającą z tego faktu moc tej instalacji;
- 3) procent pokrycia zapotrzebowania części wspólnej budynku oraz poszczególnych lokali;
- 4) ogólnie oszacowane korzyści ekonomiczne inwestycji, biorąc pod uwagę przewidywany poziom autokonsumpcji w zakresie części wspólnej i poszczególnych lokali, jak również istniejący system rozliczania energii wprowadzonej i następnie pobranej z sieci, i poziom opłat dystrybucyjnych;
- 5) możliwe formy sfinansowania inwestycji, w tym oparte o dofinansowanie, wykorzystanie zasobów własnych wspólnoty lub spółdzielni, zaciągnięcie kredytu, wkłady właścicieli lokali, lokatorów, najemców;
- 6) ogólny harmonogram działań ze wskazaniem głównych kroków (np. wniosek o dofinansowanie, umowa pomiędzy prosumentami, zlecenie szczegółowej analizy, wystąpienie o warunki przyłączenia, zakup instalacji OZE).

2.3. UZYSKANIE FORMALNEJ ZGODY

Uzyskanie **formalnej zgody** na wykorzystanie dachu lub innej części nieruchomości wspólnej na potrzeby zamontowania instalacji OZE. W zależności od sytuacji prawnej, będzie to:

- 1) w przypadku istnienia wspólnoty mieszkaniowej, w celu wykorzystania dachu na potrzebę montażu instalacji OZE, należy uzyskać zgodę właścicieli lokali. Wynika to z art. 22 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (dalej jako UWL), który stanowi, że zmiana przeznaczenia części nieruchomości wspólnej jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu. Zgodnie z art. 23 ust. 1 UWL uchwały właścicieli mogą być podejmowane:
 - na zebraniu,
 - w drodze indywidualnego zbierania głosów przez zarząd,
 - w wyniku głosów oddanych częściowo na zebraniu, a częściowo w drodze indywidualnego ich zbierania;
- 2) jeżeli udziały w nieruchomości wspólnej należą wyłącznie do spółdzielni, niezbędne będzie uzyskanie jej

zgody na wykorzystanie dachu. Zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (dalej jako „USM”) ma ona bowiem obowiązek zarządzania nieruchomościami, stanowiącymi jej mienie. Odpowiednią zgodę może wydać zarząd spółdzielni, do którego kompetencji, zgodnie z art. 48 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (dalej jako „PS”), należy podejmowanie decyzji niezastrzeżonych w ustawie lub statucie innym organom. Zgodnie z art. 55 § 1 zarząd może udzielić pełnomocnictwa do kierowania bieżącą działalnością gospodarczą spółdzielni lub jej wyodrębnionej jednostki, a także do dokonywania czynności określonego rodzaju lub czynności szczególnych. Podejmowanie decyzji w sprawie wykorzystania dachu może więc należeć do administratora konkretnego budynku lub pracownika odpowiedniego działu biura zarządu. W celu dowiedzenia się, do kogo należy wystąpić o zgodę, najlepiej uzyskać informację bezpośrednio w spółdzielni;

- 3) w przypadku, gdy spółdzielnia nie jest jedynym właścicielem nieruchomości wspólnej, zarząd jest przez nią wykonywany jak zarząd powierzony, o którym mowa w art. 18 ust. 1 UWL. W takim wypadku zgoda na wykorzystanie przestrzeni wspólnej (najczęściej dachu) do montażu instalacji OZE powinna zostać wyrażona w formie uchwały współwłaścicieli nieruchomości wspólnej, czyli spółdzielni i innych współwłaścicieli (art. 27 ust. 2 i 3 USM);
- 4) alternatywnie, jeżeli większość właścicieli lokali podejmie uchwałę na podstawie art. 24¹ ust. 1 do zarządu nieruchomością wspólną zastosowanie będą miały przepisy UWL, a tym samym powstanie wspólnota mieszkaniowa.

2.4. SZCZEGÓŁOWA ANALIZA WYKONALNOŚCI

Przeprowadzenie **szczegółowej analizy wykonalności**, która może zostać zlecona firmie zewnętrznej.

2.5. UMOWA O WSPÓŁPRACY POMIĘDZY PROSUMENTAMI

Podpisanie umowy pomiędzy prosumentami zbiorowymi (dalej jako „**umowa międzyprosumencka**”), o której mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (dalej jako „ustawa OZE”), określającej zgodnie z ustawą OZE co najmniej:

- 1) przysługujący poszczególnym prosumentom zbiorowym energii odnawialnej udział, wyrażony w procentach, w wytwarzaniu energii elektrycznej z odnawialnego źródła energii oraz maksymalną moc zainstalowaną elektryczną, wyrażoną w jednostkach energii, której ten udział odpowiada;
- 2) tytuł prawny przysługujący prosumentom zbiorowym energii odnawialnej do mikroinstalacji lub małej instalacji¹;
- 3) reprezentanta prosumentów;
- 4) zasady zarządzania instalacją odnawialnego źródła energii oraz odpowiedzialności za bezpieczeństwo funkcjonowania, eksploatację, konserwację oraz remonty instalacji odnawialnego źródła energii;

¹ z właścicielem lub zarządcą instalacji, jeżeli nie jest jednym z prosumentów zbiorowych, można zawrzeć odrębną umowę bez informacji dot. pozostałych prosumentów. Taka umowa (albo osobne porozumienie prosumentów zbiorowych, jeżeli nie jest stroną umowy) zawiera też zasady stosowania się do poleceń oraz instrukcji prosumentów.

- 5) położenie oraz dane techniczne instalacji odnawialnego źródła energii, w szczególności określenie jej rodzaju i łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej;
- 6) położenie oraz dane identyfikacyjne punktów poboru energii elektrycznej poszczególnych prosumentów zbiorowych energii odnawialnej;
- 7) zasady zmiany umowy, w szczególności zmiany udziałów w wytwarzanej energii elektrycznej w odnawialnym źródle energii przysługujących poszczególnym prosumentom, oraz zasady rozwiązania umowy.

Ponadto, w umowie warto określić:

- 8) źródła finansowania instalacji OZE;
- 9) obowiązek reprezentanta prosumentów (lub innego podmiotu, np. spółdzielni lub wspólnoty) do wystąpienia z odpowiednim wnioskiem o przyznanie dotacji, wykorzystania zasobów własnych, zaciągnięcia kredytu, przeprowadzenia zbiórki wśród mieszkańców, jak również do wystąpienia z wnioskiem o warunki przyłączenia i zakupu instalacji OZE. W takim przypadku stroną umów może być wspólnota, spółdzielnia lub inny podmiot,
- 10) upoważnienie reprezentanta prosumentów lub innego podmiotu (spółdzielnia, wspólnota) do reprezentowania prosumentów zbiorowych w indywidualnych postępowaniach o przyznanie dofinansowania na indywidualne wkłady tych prosumentów we wspólną instalację.

2.6. WNIOSEK O WYDANIE WARUNKÓW PRZYŁĄCZENIA DO SIECI²

Wystąpienie z wnioskiem o wydanie warunków przyłączenia do sieci, o którym mowa w art. 7 ust. 3a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (dalej jako „PE”).

2.7. DECYZJA ŚRODOWISKOWA

Uzyskanie decyzji środowiskowej, jeżeli jest wymagana (jeżeli instalacja jest nie mniejsza niż 0,5 ha – w przypadku niektórych form ochrony przyrody lub ich otulin, lub nie mniejsza niż 1 ha – w innych przypadkach. Jeżeli decyzja środowiskowa jest wymagana, należy ją uzyskać przed uzyskaniem decyzji WZ. Większości instalacji OZE na budynkach punkt ten nie będzie dotyczył.

2.8. UMOWA O PRZYŁĄCZENIE DO SIECI

Podpisanie umowy o przyłączenie do sieci, o której mowa w art. 7 ust. 1 PE.

2.9. POZWOLENIE NA BUDOWĘ

² W przypadku spełnienia odpowiednich warunków może zostać zastąpione zgłoszeniem mikroinstalacji, o którym mowa w art. 5 ust. 1a ustawy OZE i art. 7 ust. 8d4 PE. Jest ono możliwe, gdy podmiot, ubiegający się o przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej, jest przyłączony do sieci jako odbiorca końcowy, a moc zainstalowana mikroinstalacji, o przyłączenie której ubiega się ten podmiot, nie jest większa niż określona w wydanych warunkach przyłączenia.

Uzyskanie decyzji o pozwoleniu na budowę, zgłoszenia lub uzgodnienie z rzeczoznawcą oraz zawiadomienie Państwowej Straży Pożarnej – jeżeli wymagane.

2.10. ZAKUP I MONTAŻ INSTALACJI

Zakup i zamontowanie instalacji OZE oraz złożenie zgłoszenia, o którym mowa w art. 5 ust. 3 ustawy OZE, przez reprezentanta prosumentów, zawierającego, zgodnie z tą ustawą, informację o:

- 1) przysługującym prosumantom zbiorowym energii odnawialnej udziale, wyrażonym w procentach, w wytwarzaniu energii elektrycznej z odnawialnego źródła energii oraz o maksymalnej mocy zainstalowanej elektrycznej, wyrażonej w jednostkach mocy, której ten udział odpowiada;
- 2) położeniach oraz numerach identyfikacyjnych punktów poboru energii elektrycznej poszczególnych prosumentów zbiorowych energii odnawialnej;
- 3) zasadach zarządzania instalacją odnawialnego źródła energii oraz zasadach odpowiedzialności za bezpieczeństwo funkcjonowania, eksploatację, konserwację oraz remonty instalacji odnawialnego źródła energii;
- 4) danych kontaktowych reprezentanta prosumentów.

2.11. PRZYŁĄCZENIE PRZEZ OSD INSTALACJI

Po zakończonych pracach montażowych, należy uzgodnić z OSD termin i warunki przyłączenia instalacji, a jeżeli moc instalacji będzie nie większa niż 50 kW, przyłączenie nastąpi w trybie przewidzianym dla mikroinstalacji, czyli na zgłoszenie (o którym mowa w ust. 8d4). Jest ono możliwe w przypadku, gdy podmiot, ubiegający się o przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej, jest przyłączony do sieci jako odbiorca końcowy, a moc zainstalowana mikroinstalacji, o przyłączenie której ubiega się ten podmiot, nie jest większa niż moc określona w wydanych warunkach przyłączenia. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się dystrybucją energii elektrycznej potwierdza złożenie zgłoszenia, odnotowując datę jego złożenia i jest obowiązane dokonać przyłączenia do sieci mikroinstalacji w terminie 30 dni.

2.12. ZMIANA UMOWY ZE SPRZEDAWCĄ I ZAWARCIE UMOWY SPRZEDAŻY NA POTRZEBY WŁASNE INSTALACJI

Po przyłączeniu instalacji do OSD, sprzedawcy prosumentów będą otrzymywać informacje od OSD o ilości energii wprowadzonej przez poszczególnych prosumentów zbiorowych, wytworzonej z ich udziałów w instalacji (lub z całości instalacji, jeżeli w szczególnym przypadku występuje tylko jeden prosument zbiorowy). W zależności od sytuacji, sprzedawca może wymagać zmiany umowy sprzedaży w celu umożliwienia rozliczeń lub automatycznie rozpocznie rozliczenia, jedynie informując prosumenta o tym fakcie. Należy również podkreślić, że jedynie sprzedawca zobowiązany, o którym mowa w art. 40 ust. 1a ma obowiązek dokonywać rozliczeń prosumenta. W przypadku, gdyby dotychczasowy sprzedawca, niebędący sprzedawcą zobowiązanym, nie zgodził się na takie rozliczenia, niezbędna będzie zmiana sprzedawcy. Ponadto, niezbędne jest zawarcie umowy sprzedaży na potrzeby własne instalacji.

3. PYTANIA I ODPOWIEDZI

1. Kim jest prosument zbiorowy?

Odpowiedź: zgodnie definicją zawartą w art. 2 pkt 27c ustawy OZE, prosumentem zbiorowym energii odnawialnej jest osoba łącznie spełniająca poniższe warunki:

- a) jest odbiorcą końcowym,
- b) wytwarza energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii,
- c) wytwarza energię elektryczną wyłącznie na własne potrzeby (również na potrzeby prowadzenia biznesu),
- d) wytwarzana przez niego energia elektryczną pochodzi z mikroinstalacji (do 50 kW) lub małej instalacji (do 1 MW),
- e) ww. instalacja jest przyłączona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego, w której znajduje się punkt poboru energii elektrycznej tego odbiorcy,
- f) ma przypisaną do jednego punktu poboru energii, w którym pobiera energię elektryczną, moc zainstalowaną elektryczną instalacji odnawialnych źródeł energii, która nie przekracza mocy umownej ustalonej dla tego punktu poboru energii, nie większą niż 50 kW.
- g) w przypadku odbiorcy końcowego niebędącego odbiorcą energii elektrycznej w gospodarstwie domowym wytwarzanie energii elektrycznej nie stanowi przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej określonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej.

Przykładowo prosument zbiorowy to osoba, która wytwarza energię elektryczną z instalacji OZE na własne potrzeby, ale z racji mieszkania w budynku wielolokalowym, nie posiada ona własnego dachu. Przepisy wprowadzające prosumenta zbiorowego rozwiązują problem braku posiadania dachu, umożliwiając również mieszkańcom bloków korzystać ze wspólnych instalacji OZE na dachu, a następnie rozliczać wytwarzaną w niej energię w ramach systemu, w którym rozliczają się właściciele instalacji fotowoltaicznych w budynkach jednorodzinnych.

2. Kto może zostać prosumentem zbiorowym?

Odpowiedź: prosumentem zbiorowym może zostać każdy podmiot, który spełnia definicję prosumenta zbiorowego. Może to być w szczególności właściciel mieszkania w bloku, jego lokator lub najemca – pod warunkiem, że jest formalnie stroną umowy kompleksowej albo umowy sprzedaży i umowy dystrybucji energii elektrycznej. Może to być także przedsiębiorca, który posiada lokal w budynku wielolokalowym, który chciałby wytwarzać energię elektryczną na potrzeby swojego biznesu i jest jednocześnie stroną umowy kompleksowej lub umów sprzedaży i dystrybucji energii elektrycznej.

3. Czy jedna osoba może zostać prosumentem zbiorowym?

Odpowiedź: tak, prosumentem zbiorowym może być także jedna osoba, która odbiera energię z instalacji przyłączonej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego, w punkcie poboru energii znajdującym się w tej instalacji. O tym, że również tylko jedna osoba może zostać prosumentem zbiorowym stanowi art. 4a ust. 1 ustawy OZE.

4. Jak dużą instalację może eksploatować prosument zbiorowy?

Odpowiedź: może to być mikroinstalacja OZE (do 50 kW) albo mała instalacja OZE (powyżej 50 kW, jednak nie więcej niż 1 MW).

5. Co muszę zrobić aby zostać prosumentem zbiorowym?

Odpowiedź: aby zostać prosumentem zbiorowym należy uzyskać zgodę właścicieli lokali lub spółdzielni mieszkaniowej na wykorzystanie dachu do zamontowania instalacji OZE, jak również uzyskać szereg innych decyzji lub złożyć

odpowiednie zgłoszenia dotyczące np. planowania przestrzennego, procesu budowlanego, przyłączenia instalacji OZE lub ochrony środowiska.. Procedura jest opisana szczegółowo w sekcji „Prosument zbiorowy krok po kroku”, jak również w odpowiedziach na inne pytania.

6. Czy jako prosument zbiorowy mogę otrzymać dofinansowanie na udział w instalacji OZE?

Odpowiedź: prawo zezwala na uzyskanie dofinansowania na udział we wspólnej instalacji OZE, niezbędne jest jednak złożenie wniosku w konkursie, który przewiduje finansowanie takiego przedsięwzięcia.

7. Kto może zostać reprezentantem prosumentów?

Odpowiedź: Zgodnie z art. 2 pkt 27c ustawy OZE, który ma na celu zagwarantować jak największą elastyczność w kształtowaniu różnych modeli funkcjonowania prosumentów zbiorowych i wirtualnych, reprezentantem prosumentów może zostać każda osoba fizyczna, prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, której przyznano taką funkcję na mocy umowy pomiędzy prosumentami. Może to być na przykład wspólnota mieszkaniowa, zarządca nieruchomości, spółdzielnia mieszkaniowa, sprzedawca energii, sprzedawca instalacji OZE, operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego lub inny przedsiębiorca. Najistotniejszy jest fakt, że wybór reprezentanta zależy od swobodnej decyzji samych prosumentów.

8. Czy instalacja OZE powinna posiadać odrębny licznik?

Odpowiedź: Tak, instalacja OZE eksploatowana przez prosumentów zbiorowych powinna posiadać odrębny licznik w celu poprawnego określenia ilości energii wyprodukowanej przez taką instalację i poprawnego dokonania rozliczenia, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy OZE. Niezbędne jest bowiem rozróżnienie energii elektrycznej wytworzonej w instalacji OZE od energii pobieranej na potrzeby nieruchomości wspólnej.

9. Czy należy zawrzeć osobną umowę sprzedaży i dystrybucji energii elektrycznej na potrzeby własne instalacji OZE?

Odpowiedź: Tak, niezbędne jest zawarcie umowy sprzedaży energii na potrzeby własne instalacji OZE, ponieważ instalacja OZE, w przypadku braku generacji własnej, potrzebować będzie energii elektrycznej do prawidłowego funkcjonowania, np. zasilania inwertera. Ponadto, niezbędne jest zawarcie umowy dystrybucji energii elektrycznej z instalacji OZE w celu zapewnienia podstawy kontraktowej z operatorem systemu dystrybucyjnego do dokonywania przez niego pomiarów wytwarzanej energii, dokonywania międzyfazowego bilansowania wektorowego energii, a następnie przekazywania danych o generacji z poszczególnych udziałów instalacji do sprzedawców poszczególnych prosumentów zbiorowych, do których te udziały są przypisane. Biorąc pod uwagę, że ustawa OZE nie precyzuje kwestii rodzaju umowy ani stron, możliwe jest także zawarcie umowy kompleksowej, a stroną tych umów lub umowy może być dowolny podmiot. W celu uporządkowania całego procesu natomiast, warto, aby został nim reprezentant prosumentów lub podmiot odpowiedzialny za nieruchomość wspólną (np. wspólnota mieszkaniowa, zarządca nieruchomości, spółdzielnia mieszkaniowa).

10. Jakie zasady obowiązują w przypadku potrzeby zmiany udziałów w energii produkowanej w instalacji OZE?

Odpowiedź: Zgodnie z art. 4a ust. 3, udziału w energii elektrycznej przysługujące poszczególnym prosumentom zbiorowym ustalane są na okres co najmniej 12 miesięcy. Biorąc pod uwagę cel tego przepisu, a więc zapewnienie stabilności systemu rozliczeń, termin ten należy liczyć od daty dokonania zgłoszenia, o którym mowa w art. 5 ust. 3 ustawy OZE. Zmiana udziałów jest możliwa dopiero po upływie tego terminu, a termin na kolejną zmianę jest w tym przypadku liczony od dnia dokonania zgłoszenia obejmującego tę zmianę, o którym mowa w art. 5 ust. 4 ustawy OZE. W przypadku zgłoszenia zmiany umowy między prosumentami zbiorowymi, terminy te liczy się od dnia każdego zgłoszenia zmiany umowy w zakresie udziałów, a nie odrębnie do poszczególnych prosumentów zbiorowych. Należy pamiętać, że zmiana umowy pomiędzy prosumentami zbiorowymi (zawarcie takiej umowy jest obowiązkowe, jeżeli występuje więcej niż jeden), musi się odbyć zgodnie z trybem w niej przewidzianym (art. 4a ust. 1 pkt 7 ustawy OZE).

W jaki sposób będą rozliczani jako prosument zbiorowy?

Odpowiedź: Od 1 lipca 2022 r. wszyscy prosumenci zbiorowi są objęci wartościowym systemem rozliczania energii, który zastąpił dotychczas obowiązujący system opustów (art. 4 ust. 1a pkt 2 ustawy OZE). W przypadku, gdy prosument zbiorowy pobiera i wytwarza energię w ciągu tej samej godziny, jest ona od siebie odejmowana w celu określenia autokonsumpcji. Od takiej energii nie uiszcza on opłat z tytułu jej sprzedaży i dystrybucji (art. 4 ust. 2b i 4c pkt 1 ustawy OZE). Jeżeli w ciągu tej samej godziny prosument zbiorowy wprowadził więcej energii niż zużył, jest ona wprowadzana do sieci (art. 4 ust. 2b ustawy OZE). Ilość wprowadzonej energii jest rejestrowana przez operatora systemu elektroenergetycznego, a następnie mnożona przez sprzedawcę przez rynkową miesięczną cenę energii elektrycznej wyznaczonej dla danego miesiąca kalendarzowego (art. 4b ust. 1 ustawy OZE). Ilość i wartość pieniężna wprowadzonej przez prosumenta energii jest ewidencjonowana przez sprzedawcę na koncie prosumenta i stanowi depozyt prosumencki. Depozyt ten jest przeznaczany na rozliczenie zobowiązań prosumenta zbiorowego z tytułu zakupu energii elektrycznej u tego sprzedawcy (art. 4c ust. 1 i 2 ustawy OZE). Innymi słowy, sprzedawca obniża rachunek prosumenta (w cenach detalicznych) za pobraną energię o wartość rynkową wprowadzonej energii (w cenach hurtowych). Należy doprecyzować, że obniżka dotyczy jedynie zobowiązań prosumenta z tytułu zakupu energii elektrycznej od sprzedawcy, a nie innych opłat. Depozyt może być rozliczony w ciągu 12 miesięcy od przypisania danej kwoty pieniężnej jako depozyt (art. 4c ust. 5), a po upływie tego terminu, środki te są zwracane do końca 13 miesiąca następującego po miesiącu przypisania środków jako depozyt, jednakże zwrot nie może przekroczyć 20% depozytu dla danego miesiąca (art. 4 ust. 11 pkt 2 ustawy OZE). Środki powyżej 20% umarza się (art. 4c ust. 6 ustawy OZE). Na rozliczenie ze sprzedawcą w pierwszej kolejności przeznacza się środki o najstarszej dacie przypisania jako depozyt prosumencki (art. 4c ust. 7).

11. W jaki sposób będą rozliczane opłaty dystrybucyjne?

Odpowiedź: opłaty dystrybucyjne w przypadku prosumenta zbiorowego będą rozliczane w ten sam sposób w jaki są rozliczane w przypadku prosumentów indywidualnych, którzy zostali objęci nowym system rozliczeń („systemem wartościowym”), który zastąpił system opustów. Opłatami tymi objęta jest całość pobranej energii (w tym energii „odebranej”), przy czym energia konsumowana i wytwarzana w ramach jednej godziny jest od siebie odejmowana w celu poprawnego określenia poziomu autokonsumpcji, niezależnie od ilości faz w instalacji elektrycznej budynku i rodzaju instalacji OZE. Od takiej energii nie są odprowadzane opłaty dystrybucyjne (art. 4 ust. 4c ustawy OZE).

12. Czy mogę być jednocześnie prosumentem indywidualnym, prosumentem zbiorowym i prosumentem wirtualnym energii odnawialnej?

Odpowiedź: Tak, jeden odbiorca końcowy może zostać jednocześnie prosumentem indywidualnym, zbiorowym i wirtualnym energii odnawialnej. Przykładowo, spółdzielnia mieszkaniowa, która wytwarza energię elektryczną na potrzeby części wspólnej nieruchomości jako indywidualny prosument energii odnawialnej może również zainstalować nową instalację lub zwiększyć moc starej, a następnie podzielić się wytwarzaną w niej energią z mieszkańcami. Może również przypisać do danego punktu poboru energii udział wynikający ze statusu prosumenta wirtualnego (taka możliwość pojawi się od 1 lipca 2024 r.). Warunkiem łączenia różnych rodzajów prosumentów jest przypisanie do danego punktu poboru energii mocy nie większej niż 50 kW, wliczając w to moc instalacji eksploatowanej jako prosument indywidualny, jak również udziały w tytułu posiadania statusu prosumenta zbiorowego i wirtualnego (art. 4 ust. 1c ustawy OZE). Ponadto, niezbędne jest to, aby instalacja rozliczana w ramach prosumenta zbiorowego posiadała odrębny licznik, dedykowany tylko dla siebie, niezależny od liczników prosumentów czy części wspólnej budynku. W takim przypadku dany odbiorca końcowy jest rozliczany najpierw jako prosument indywidualny, następnie jako prosument zbiorowy, a na końcu jako prosument wirtualny (art. 4 ust. 2c pkt 3). Niezależnie od tego, czy dany odbiorca końcowy jako prosument indywidualny jest rozliczany w systemie opustowym czy wartościowych, jako prosument zbiorowy będzie on rozliczany w systemie wartościowym, gdyż wynika to jasno z art. 4 ust. 1a pkt 2 ustawy OZE. Analogicznie, niezależnie od tego, czy dany odbiorca końcowy jest prosumentem zbiorowym lub wirtualnym, czy nie, nie ma to wpływu na przewidziane ustawą metody rozliczania go jako prosumenta indywidualnego.

13. Jestem prosumentem indywidualnym korzystającym z opustów. Jak powinienem być rozliczany jako prosument zbiorowy?

Odpowiedź: Od 1 lipca 2022 r. wszyscy prosumenci zbiorowi są objęci wartościowym systemem rozliczania energii, który zastąpił dotychczas obowiązujący system opustów (art. 4 ust. 1a pkt 2 ustawy OZE). Prosumenci energii odnawialnej dotychczas korzystający z systemu opustów lub którzy zdążyli do niego przystąpić w terminie przewidzianym w przepisach przejściowych mogą jednak wciąż z niego korzystać do upływu okresu 15 lat (art. 4d ust. 2-11 ustawy OZE). Jednocześnie, taki prosument może zostać jednocześnie prosumentem zbiorowym energii odnawialnej. Przykładowo, spółdzielnia mieszkaniowa, która wytwarza energię elektryczną na potrzeby nieruchomości wspólnej jako indywidualny prosument energii odnawialnej może również zainstalować nową instalację lub zwiększyć moc starej, a następnie podzielić się wytwarzaną w niej energią z mieszkańcami. Warunkiem łączenia różnych rodzajów prosumentów jest przypisanie do danego punktu poboru energii mocy nie większej niż 50 kW, wliczając w to moc instalacji eksploatowanej jako prosument indywidualny, jak również udziały w tytule posiadania statusu prosumenta zbiorowego i wirtualnego (art. 4 ust. 1c ustawy OZE). Ponadto, niezbędne jest to, aby instalacja rozliczana w ramach prosumenta zbiorowego posiadała odrębny licznik, dedykowany tylko dla siebie, niezależny od liczników prosumentów czy części wspólnej budynku. W takim przypadku dany odbiorca końcowy jest rozliczany najpierw jako prosument indywidualny, następnie jako prosument zbiorowy, a na końcu jako prosument wirtualny (art. 4 ust. 2c pkt 3). Niezależnie od tego, czy dany odbiorca końcowy jako prosument indywidualny jest rozliczany w systemie opustowych czy wartościowych, jako prosument zbiorowy będzie on rozliczany w systemie wartościowym, gdyż wynika to jasno z art. 4 ust. 1a pkt 2 ustawy OZE. Analogicznie, niezależnie od tego, czy dany odbiorca końcowy jest prosumentem zbiorowym lub wirtualnym, czy nie, nie ma to wpływu na przewidziane ustawą metody rozliczania go jako prosumenta indywidualnego.

14. Jestem prosumentem indywidualnym rozliczanym w systemie opustów, jaka moc będzie brana pod uwagę przy określaniu współczynnika opustu, jeżeli zostanę prosumentem zbiorowym lub wirtualnym?

Odpowiedź: Zgodnie z art. 4 ust. 2c pkt 3 ustawy OZE, jeżeli dany podmiot jest jednocześnie prosumentem indywidualnym i zbiorowym lub wirtualnym, najpierw jest rozliczany jako prosument indywidualny, później jako zbiorowy, a na końcu jako wirtualny. Oznacza to, że odbiorca końcowy, który posiada wiele statusów, jest rozliczany w ramach każdego niezależnie, na zasadach dla niego właściwych. Zgodnie z art. 4 ust. 1 współczynnik opustu jest wyznaczany na podstawie mocy mikroinstalacji, przez którą należy rozumieć jedynie mikroinstalację rozliczaną w ramach systemu opustów, ale już nie udziały wynikające ze statusu prosumenta zbiorowego lub wirtualnego. Wynika to jasno z przepisów, ponieważ art. 4 ust. 1 posługuje się pojęciem mocy, natomiast w przypadku prosumenta zbiorowego i wirtualnego jest mowa o udziale w mocy (art. 4 ust. 1d pkt 2). Ponadto, w art. 4 ust. 1 jest mowa jedynie o mikroinstalacji podczas gdy w przypadku prosumenta zbiorowego może to być również mała instalacja, a w przypadku wirtualnego – instalacja większa niż mała. Jednocześnie, operator systemu elektroenergetycznego jest zobowiązany do przekazywania sprzedawcy danych o produkcji i konsumpcji energii odrębnie dla prosumenta indywidualnego, zbiorowego i wirtualnego, co wynika wprost z art. 4 ust. 2a, pkt 1 (prosument indywidualny), 2 (prosument zbiorowy) i 3 (prosument wirtualny). Przekazywanie danych sumarycznych, bez wyszczególnienia poszczególnych rodzajów prosumentów będzie więc poważnym naruszeniem ustawy, który prowadzić będzie to problemów z prawidłowym rozliczaniem prosumentów oraz korzystaniem przez nich z prawa do informacji (art. 4 ust. 6 ustawy OZE).

15. Jak należy przeprowadzić rozliczenie w przypadku, gdy ten sam punkt poboru energii jest rozliczany w ramach systemu opustów, prosumenta zbiorowego lub wirtualnego?

Odpowiedź: Jeżeli chodzi o szczegółowy sposób rozliczeń w takim wypadku, to powinien on wyglądać następująco:

- 1) najpierw należy określić, jaka część wytworzonej energii została na bieżąco skonsumowana, jaka została wprowadzona do sieci, jak również ile energii z sieci pobrano. Pierwszym etapem jest więc poprawne określenie autokonsumpcji, która, zgodnie z dyrektywą RED II nie podlega żadnym opłatom, jak również ubytkom wynikającym z rozliczeń w formie opustów i systemie wartościowym. Służy temu międzyfazowe bilansowanie wektorowe, opisane w art. 4 ust. 2b ustawy OZE. OSD powinien odjąć od konsumpcji energii w punkcie poboru produkcję w, sumarycznie, instalacji OZE prosumenta indywidualnego i zbiorowego w ciągu każdej godziny. Dopiero energia stanowiąca niedobór (liczba

dodatnia) lub nadwyżkę (liczba ujemna) stanowi właściwie poprawnie określony energią wprowadzoną i pobraną, o której dane OSD przekazuje sprzedawcom i która jest podstawą do wszelkich pozostałych rozliczeń, zarówno opłat dystrybucyjnych, jak i opłat z tytułu jej rozliczenia przez sprzedawcę;

- 2) następnie sprzedawca, opierając się na danych sumarycznie zbilansowanych, a więc na nadwyżkach i niedoborach w ciągu każdej godziny, dokonuje rozliczenia energii w ramach systemu opustowego, a następnie wartościowego. W pierwszej kolejności energia pobrana (godziny z wartością dodatnią) jest dodawana do energii wprowadzonej przez instalację OZE rozliczaną w systemie opustów (godziny z wartością ujemną), w tym do energii niewykorzystanej w poprzednich okresach rozliczeniowych. Zastosowanie w tym wypadku ma wzór zamieszczony w art. 4 ust. 3 ustawy OZE. Jeżeli cała energia pobrana w danym okresie rozliczeniowym została rozliczona w systemie opustów, niewykorzystane nadwyżki przechodzą na kolejne okresy rozliczeniowe, zgodnie z art. 4 ust. 5 ustawy OZE. Jeżeli jednak, pomimo rozliczenia całej energii wprowadzonej w ramach systemu opustu (z bieżącego i poprzednich okresów rozliczeniowych) wciąż pozostaje nierozliczona energia pobrana, należy rozliczyć ją w systemie wartościowym;
- 3) w systemie wartościowym jest rozliczana energia pobrana, która nie została rozliczona w systemie opustów z powodu wyczerpania się energii wytworzonej przez instalację rozliczaną w ramach opustów. Wartości energii wprowadzonej, zarejestrowane na koncie prosumenckim są więc odejmowane od wartości zobowiązań prosumenta z tytułu zakupu energii elektrycznej od sprzedawcy prowadzącego konto prosumenckie (art. 4c ust. 2 ustawy OZE). Należy mocno podkreślić, że na tym etapie mowa jest jedynie o energii pobranej i wprowadzonej po bilansowaniu, które następuje, również co do energii wprowadzonej przez udział w instalacji wspólnej prosumentów zbiorowych, na samym początku przez OSD, również przed rozliczeniem w systemie opustów;
- 4) w przypadku, w którym wciąż pozostanie nierozliczona energia pobrana, jest ona rozliczana w systemie wartościowym z energią wprowadzoną przez instalację prosumenta wirtualnego.

16. Jestem prosumentem zbiorowym, czy mogę samodzielnie wejść na dach, aby uzyskać dostęp do swojej „części” instalacji OZE?

Odpowiedź: dostęp do instalacji OZE, biorąc pod uwagę kwestie bezpieczeństwa, powinna być przewidziana jedynie dla osób posiadających kompetencje do serwisowania takich instalacji zlokalizowanych na wysokości. Zasady dostępu do instalacji oraz jej eksploatacji, zapewniające bezpieczeństwo, muszą być określone w umowie między prosumentami zbiorowymi (art. 4a ust. 1 pkt 4 ustawy OZE), jak również w odpowiednich regulaminach porządkowych przyjmowanych przez spółdzielnie lub wspólnotę mieszkaniową.

17. Czy do zamontowania instalacji fotowoltaicznej niezbędne jest uzyskanie decyzji środowiskowej?

Odpowiedź: uzyskanie decyzji środowiskowej jest niezbędne, jeżeli dana instalacja stanowi przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Do takich instalacji należą instalacje o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, lub 1 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a.

18. Czy lokalizacja instalacji OZE wymaga uchwalenia planu miejscowego lub uzyskania decyzji WZ?

Odpowiedź: w przypadku braku planu miejscowego na danym terenie, lokalizacja instalacji OZE, zarówno na budynku, jak i na gruncie, wymaga uzyskania decyzji WZ, chyba, że taka decyzja została już wydana, jest ważna oraz zezwala na lokalizację instalacji OZE. W przypadku obowiązywania planu miejscowego, instalacja OZE musi być zgodna z jego postanowieniami. Warto zauważyć, że art. 15 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym stanowi, że plan miejscowy przewidujący lokalizację budynków umożliwia również lokalizację mikroinstalacji OZE (do 50 kW), również w przypadku innego przeznaczenia terenu niż produkcyjne, chyba, że ustalenia tego planu zakazują lokalizacji

takich instalacji.

19. Czy do zamontowania instalacji fotowoltaicznej potrzebne jest uzyskanie pozwolenia na budowę lub zgłoszenia?

Odpowiedź: zgodnie z art. 29 ust. 4 pkt 3 lit c, instalowanie urządzeń fotowoltaicznych o mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 50 kW nie wymaga uzyskania pozwolenia na budowę ani zgłoszenia, niezależnie, czy urządzenia te instalowane są na budynku czy na gruncie. Jednakże, w przypadku urządzeń o mocy większej niż 6,5 kW niezbędne jest uzgodnienie z rzeczoznawcą do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych projektu tych urządzeń oraz zawiadomienie organów Państwowej Straży Pożarnej. Nie jest możliwe skorzystanie z tego przepisu, jeżeli instalacja fotowoltaiczna na obiekcie budowlanym ma wysokość powyżej 3 m – w takim wypadku niezbędne jest zgłoszenie takiej instalacji (art. 29 ust. 3 pkt 3 lit a). W przypadkach opisanych wcześniej będzie wymagane jednak uzyskanie decyzji o pozwoleniu na budowę, jeżeli instalacja ma zostać zamontowana na obiekcie wpisanych do rejestru zabytków albo jej zgłoszenie, jeżeli jest montowana na obszarze wpisanym do rejestru zabytków – w takim wypadku do wniosku o decyzję lub zgłoszenia należy dołączyć pozwolenie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 29 ust. 7 Prawa budowlanego). Decyzja o pozwoleniu na budowę będzie również zawsze wymagana w przypadku obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko albo oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000. Obowiązek taki może stwierdzić organ środowiskowy, w drodze postanowienia, jeżeli instalacja ma powierzchnię zabudowy nie mniejszą niż 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, lub 1 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a.